

Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU8

Regional tillväxtpolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om regional tillväxtpolitik.

Motionsyrkandena rör bl.a. frågor om lokalisering och organisering av statliga myndigheter, kommersiell och offentlig service på landsbygden, återföring av medel från vatten- och vindkraft och vissa övriga frågor om regional tillväxt. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående insatser.

I betänkandet finns elva reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Drygt 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Lokalisering och organisering av statliga myndigheter	7
Motionerna.....	7
Vissa kompletterande uppgifter	8
Utskottets ställningstagande.....	11
Kommersiell och offentlig service	11
Motionerna.....	11
Vissa kompletterande uppgifter	13
Utskottets ställningstagande.....	17
Återföring av medel från vatten- och vindkraft	18
Motionerna.....	18
Vissa kompletterande uppgifter	20
Utskottets ställningstagande.....	21
Vissa övriga frågor om regional tillväxt	22
Motionerna.....	22
Vissa kompletterande uppgifter	25
Utskottets ställningstagande.....	33
Utvecklingen i vissa län och regioner.....	35
Motionerna.....	35
Vissa kompletterande uppgifter	36
Utskottets ställningstagande.....	36
Reservationer	37
1. Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (M, C).....	37
2. Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (SD)	38
3. Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (KD)	38
4. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 (SD)	39
5. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 (C).....	40
6. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 – motiveringen (V)	41
7. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (M).....	42
8. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (SD)	44
9. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (C).....	45
10. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (KD).....	47
11. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (L)	48
Särskilt yttrande.....	50
Lokalisering och organisering av statliga myndigheter, punkt 1 (C).....	50
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	51
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	51
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa län och regioner	59

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lokalisering och organisering av statliga myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

- 2018/19:485 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 1,
 2018/19:810 av Jörgen Berglund (M),
 2018/19:1036 av Johanna Haraldsson m.fl. (S),
 2018/19:1062 av Maria Strömkvist och Roza Güclü Hedin (båda S),
 2018/19:1446 av Carl-Oskar Bohlin (M),
 2018/19:1933 av Pål Jonson (M),
 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 22,
 2018/19:2530 av Per Åsling och Peter Helander (båda C) och
 2018/19:2694 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 12.

2. Kommersiell och offentlig service

Riksdagen avslår motionerna

- 2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,
 2018/19:1347 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,
 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 17,
 2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),
 2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15,
 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 och
 2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 1 (M, C)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (KD)

3. Återföring av medel från vatten- och vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

- 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 16,
 2018/19:811 av Jörgen Berglund (M),
 2018/19:1920 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
 2018/19:2164 av Saila Quicklund (M),
 2018/19:2177 av Saila Quicklund (M),
 2018/19:2487 av Per Åsling (C) yrkande 1,
 2018/19:2698 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 5 och
 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 12.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (V) – motiveringen

4. Vissa övriga frågor om regional tillväxt

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
 2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),
 2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,
 2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S) yrkande 1,
 2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),
 2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
 2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
 2018/19:1734 av Edward Riedl (M),
 2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
 2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
 2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
 2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),
 2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,
 2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),
 2018/19:2163 av Saira Quicklund (M),
 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13,
 2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6,
 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23 och
 2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (KD)

Reservation 11 (L)

5. Utvecklingen i vissa län och regioner

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:835 av Hans Hoff (S),
 2018/19:1313 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S),
 2018/19:1925 av Pål Jonson (M),
 2018/19:1955 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 3,
 2018/19:1959 av Carina Ohlsson m.fl. (S),
 2018/19:2348 av Magnus Ek (C),
 2018/19:2486 av Per Åsling (C),
 2018/19:2487 av Per Åsling (C) yrkandena 2 och 6,
 2018/19:2575 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 1 och 5,
 2018/19:2576 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 1 och 5 samt
 2018/19:2687 av Mats Wiking m.fl. (S).

Stockholm den 14 mars 2019

På näringsutskottets vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl-Oskar Bohlin (M), Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP) och Peter Helander (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I det här betänkandet behandlar utskottet 61 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2018/19.

Utskottets överväganden

Lokalisering och organisering av statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokalisering och organisering av statliga myndigheter. Utskottet hänvisar till att det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen 2016 om att regeringen ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter ännu inte slutbehandlats av regeringen, och att tillkännagivandet i stort även svarar mot de önskemål som förordas i de aktuella motionerna.

Jämför det särskilda yttrandet (C).

Motionerna

I motion 2018/19:1036 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) föreslås att arbetet med att omlokalisera statliga myndigheter ska fortsätta och att de län som har en låg lokaliseringkvot särskilt ska beaktas. Omlokaliseringsarbetet behöver även omfatta hur befintliga myndigheter kan förstärka sin regionala organisation.

Av motion 2018/19:1062 framgår att Maria Strömkvist och Roza Güclü Hedin (båda S) bedömer att det finns ett behov av statlig närvaro på landsbygden för invånarnas myndighetskontakter men även för en mer differentierad arbetsmarknad. Enligt motionärerna kan staten genom att fortsätta att utlokalisera fler myndigheter från storstäderna till exempelvis Dalarna på ett positivt sätt bidra till en mer differentierad arbetsmarknad.

I motion 2018/19:810 av Jörgen Berglund (M) föreslås att lokaliseringen av statliga företag och myndigheter ses över. Motionären framhåller att tillväxtorterna ska vara motorer i sina regioner, men att det samtidigt är viktigt att tydliggöra regelverket vid statliga effektiviseringar så att större hänsyn tas till att hela Sverige ska leva.

I motion 2018/19:1446 av Carl-Oskar Bohlin (M) anförs att regeringen bör återkomma med en redogörelse för hur man tänker säkerställa att inte fler statliga jobb flyttas från mindre orter i Sverige till storstadsregionerna. Trots politiska intentioner om utlokalisering av statliga jobb väljer flertalet statliga förvaltningsmyndigheter att bedriva ett eget centraliseringsarbete och flytta tidigare utlokaliserade tjänster tillbaka till storstadsregionerna, enligt motionen.

I motion 2018/19:1933 anför Pål Jonson (M) att omlokaliseringen av myndigheter skulle få en bättre effekt om myndigheterna också fick i uppdrag att samverka med lärosäten i närheten. Motionären föreslår därför att vissa

omlokaliserade myndigheter ska få ett speciellt ansvar för att främja regionala forsknings- och utvecklingsmiljöer.

I kommittémotion 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) föreslås i yrkande 22 att statliga jobb vid ut- och omlokalisering placeras utanför storstadsregionerna. Motionärerna anför bl.a. att staten behöver vara närvarande i landets olika delar för att den och dess tjänstemän ska ha kunskap om den verklighet de arbetar i. Den begränsade omlokalisering av statliga myndigheter som inletts bör därför efterföljas av betydligt mer offensiva och kraftfulla åtgärder, enligt motionen.

I kommittémotion 2018/19:2694 av Helena Lindahl m.fl. (C) anför motionärerna bl.a. att trots riksdags- och regeringsbeslut om decentralisering har en ständigt pågående omorganisation av jobb inom bl.a. staten gjort att dessa jobb successivt försvinner från mindre kommuner i Sverige. Motionärerna är kritiska till centraliseringen av statlig verksamhet. De framhåller att det finns goda exempel på klusterbildningar av statliga myndigheter på olika platser i landet och menar att man i arbetet med att decentralisera statlig verksamhet även bör överväga en decentralisering av verksamhet hos statliga bolag. Regeringen föreslås mot denna bakgrund i motionens yrkande 12 se över hur det regionala ansvaret hos statliga bolag och myndigheter kan tydliggöras.

I motion 2018/19:2530 bedömer Per Åsling och Peter Helander (båda C) att det är viktigt att den statliga lokaliseringspolitik betraktas med tillväxtpolitiska utgångspunkter och att riksdagen därför bör slå fast att en modern lokaliseringspolitik ska verka för att statliga myndigheter, funktioner och verksamheter placeras med hela landet som utgångspunkt – gärna i mindre städer och i landsorten. Nya myndigheter bör regelmässigt placeras utanför Stockholmsområdet, och för verksamheter som nu är lokaliserade till Stockholm bör den geografiska placeringen prövas löpande t.ex. i samband med en diskussion om verksamhetens utveckling och finansiering.

I motion 2018/19:485 av Robert Hannah m.fl. (L) understryker motionärerna i yrkande 1 vikten av att nya myndigheter i framtiden placeras i en annan storstadsregion än Stockholm. Göteborgsregionen och Malmöregionen kan, behöver och bör ha fler förvaltningsmyndigheter, enligt motionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagens tillkännagivanden om lokalisering av myndigheter

Hösten 1996 tillkännagav riksdagen för regeringen ett antal principer för såväl den geografiska placeringen av statliga myndigheter som beslutshandlingen av sådana ärenden (bet. 1996/97:AU2, rskr. 1996/97:106). Utskottet redogjorde åter för dessa principer i sitt betänkande om regional tillväxtpolitik våren 2016 (bet. 2015/16:NU17) och noterade att regeringen gett Statskontoret och Statens servicecenter i uppdrag att se över olika aspekter av lokaliseringsfrågan och ansåg att det var ett steg i rätt riktning. Samtidigt menade utskottet

att utvecklingen under lång tid inte varit i enlighet med de principer som riksdagen fastställt, oberoende av regeringar och tidigare uttalade ambitioner om att noga pröva om myndigheter i ökad utsträckning skulle kunna lokaliseras utanför storstäderna. Utskottet föreslog därför att riksdagen genom att bifalla ett antal motioner helt eller delvis skulle tillkännage för regeringen att den ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter. Vidare anförde utskottet att regeringen i ett lämpligt sammanhang borde återrapportera till riksdagen vilka åtgärder som vidtagits och hur de principer som riksdagen tidigare fastställt tillämpas. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Riksdagen har gjort flera ytterligare tillkännagivanden till regeringen med bäring på frågan om statliga myndigheters lokalisering som har beretts av andra utskott. Bland annat beslutade riksdagen våren 2016 i enlighet med finansutskottets förslag om ett tillkännagivande om att regeringen borde se till att statliga myndigheter under regeringen lokaliseras till förorter och lägen utanför de dyraste områdena i Stockholms innerstad samt även pröva en lokalisering till andra delar av landet (bet. 2015/16:FiU25, rskr. 2015/16:208).

Regeringens åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016 (skr. 2016/17:75) redogjorde regeringen bl.a. för de åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokaliseringen av statliga myndigheter 2016. Av skrivelsen framgick bl.a. att regeringen beslutat att lokalisera E-hälsomyndigheten till Kalmar och Fastighetsmäklarinspektionen till Karlstad. Regeringen uppgav att ärendet bereddes vidare och att tillkännagivandet därmed inte var slutbehandlat.

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) återkom regeringen i frågan om åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande. Regeringen framhöll bl.a. att den i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.3.1) redovisat att regeringens arbete med att stärka den statliga närvaron i landet fortsatte. Utgångspunkten för detta arbete var att nya myndigheter skulle lokaliseras utanför Stockholms län.

Regeringen redogjorde vidare för de beslut om att lokalisera myndigheter och verksamheter till olika orter runt om i landet som man fattat de senaste åren. Regeringen uppgav att man beslutat att Jämställdhetsmyndigheten skulle vara placerad i Göteborg. Statistiska centralbyrån (SCB) hade fått i uppdrag att senast den 30 april 2018 lokalisera ytterligare verksamhet till Örebro, där också myndighetens säte skulle ligga. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd hade vidare fått regeringens uppdrag att lokalisera sin verksamhet till Skellefteå, och lokaliseringen skulle vara genomförd senast den 1 september 2018.

Den 31 augusti 2017 beslutade regeringen också att lokalisera Myndigheten för kulturanalys till Göteborg, Polarforskningssektariatet till Luleå,

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor till Växjö, viss verksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten och Svenska ESF-rådet, inklusive myndigheternas säten, till Katrineholm respektive Gävle samt ytterligare verksamhet vid Universitets- och högskolerådet och Tillväxtverket till Visby respektive Östersund. Lokaliseringen skulle för samtliga dessa myndigheter vara genomförd hösten 2018, utom för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor samt Polarforskningssekretariatet, vars lokalisering skulle vara genomförd senast den 1 februari 2019 respektive den 30 juni 2019. Den 7 december 2017 beslutade regeringen vidare att Statens servicecenter skulle lokalisera delar av sin verksamhet till Sollefteå. Lokaliseringen skulle vara genomförd senast den 30 september 2019.

Enligt skrivelsen beslutade regeringen samma dag också att en särskild utredare skulle förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för digitalisering av den offentliga sektorn, som skulle ha i uppgift att utveckla, samordna och stödja digitaliseringen av statliga myndigheter samt förvaltningen i kommuner och landsting (dir. 2017:117). Myndigheten skulle enligt direktiven vara lokaliserad till Sundsvall.

Regeringen uppgav vidare i skrivelsen att ärendet bereddes vidare och att riksdagens tillkännagivande därmed inte var slutbehandlat.

Tidigare riksdagsbehandling

I propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (landsbygdspropositionen, prop. 2017/18:179) med anledning av Landsbygdskommitténs betänkande (SOU 2017:1) framhöll regeringen vad gällde frågan om statliga arbetstillfällen att regeringens bedömning i allt väsentligt överensstämde med kommitténs förslag. Regeringen bedömde att de statliga arbetstillfällena utanför storstadsområdena borde öka och att nya myndigheter i första hand borde lokaliseras utanför Stockholm. I samband med beredningen av propositionen avstyrkte utskottet (bet. 2017/18:NU19) samtliga motionsyrkanden om statens närvaro på landsbygden med hänvisning till det pågående arbete som regeringen bl.a. redovisat i skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016 (skr. 2016/17:75) med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokalisering av statliga myndigheter.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden.

Utskottets ställningstagande

Våren 2016 tillkännagav riksdagen på förslag av utskottet för regeringen att den ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter. I detta sammanhang påminde utskottet om de principer om lokaliseringsärenden och beslutshandlingen av sådana ärenden som riksdagen hösten 1996 hade tillkännagett för regeringen. Utskottet uttalade samtidigt att regeringen skulle återrapportera till riksdagen vilka åtgärder den hade vidtagit och hur principerna hade tillämpats.

Utskottet kan konstatera att ovannämnda tillkännagivande fortfarande bereds inom Regeringskansliet och att det därmed inte är slutbehandlat. Utskottet noterar också att regeringen de senaste åren fattat ett antal beslut om att statliga myndigheters verksamhet ska förläggas eller omlokaliseras till olika orter i landet. Regeringen har även i landsbygdspropositionen 2018 (prop. 2017/18:179) uttalat att den anser att de statliga arbetstillfällena utanför storstadsområdena borde öka och att nya myndigheter i första hand borde lokaliseras utanför Stockholm.

Utskottet uppfattning är att regeringens beslut om lokaliseringen av statliga myndigheters verksamhet liksom regeringens bedömning i landsbygdspropositionen ligger i linje med riksdagens tillkännagivande. Utskottets bedömer också att riksdagens tillkännagivande, vilket ännu inte har slutbehandlats, i stort svarar mot de önskemål som förordas i de aktuella motionerna. Utskottet ser därför inte att det finns skäl för riksdagen att rikta ett förnyat tillkännagivande till regeringen. Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden i avsnittet.

Kommersiell och offentlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommersiell och offentlig service på landsbygden bl.a. med hänvisning till pågående insatser och de åtgärder på området som regeringen aviserat.

Jämför reservation 1 (M, C), 2 (SD) och 3 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2781 yrkande 3 föreslår Lars Hjälmered m.fl. (M) att det ska göras enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag. Enligt motionärerna är möjligheten att erbjuda flera typer av service viktig för handlarna, både för att de ska kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre sårbar. Statliga bolag såsom Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel och Postnord bör därför enligt motionen få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra sådana villkor som i onödan gör det

svårt för lanthandlare och andra verksamheter i glest befolkade delar av landet att bli ombud.

I motion 2018/19:1347 av Jan R Andersson (M) yrkande 1 anförs att informationen om och koordineringen av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden behöver ses över för att undersöka hur de kan förbättras. Motionären uppger bl.a. att det är få som känner till att dessa stöd existerar och hur man söker dem. Eftersom det i många fall är länsstyrelserna som sköter handläggningen av stöden är det enligt motionären angeläget att dessa på ett bättre sätt koordinerar sitt arbete och tydligare informerar om vilka stöd som finns och hur man ansöker om dem.

I kommittémotion 2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås att möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare ska utredas. I motionen framhålls bl.a. att ett kompletterande samhällsstöd kan vara betydelsefullt för lanthandlare utanför kommunernas centralorter för att de ska kunna upprätthålla de servicetjänster som många handlare måste ha för att överleva.

I kommittémotion 2018/19:2425 yrkande 17 föreslår Kristina Yngwe m.fl. (C) att frågan om hur lanthandlare lättare ska kunna bli ombud för statliga tjänster och för statliga bolag som t.ex. Postnord, Systembolaget och Svenska Spel ska utredas. Frågan är viktig eftersom den lokala servicen ofta är en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera.

I motion 2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C) anförs bl.a. att tillgången till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd är en förutsättning för att man ska kunna och vilja bo och verka på en ort. Motionärerna föreslår därför en översyn av förutsättningarna att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd.

I kommittémotion 2018/19:2735 yrkande 15 föreslår Camilla Brodin m.fl. (KD) att samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå god både offentlig och kommersiell service ska förbättras eftersom det krävs att en grundläggande offentlig och kommersiell servicenivå finns tillgänglig i gles- och landsbygdskommuner och i förortsområden för att hela Sverige ska leva. För att möjliggöra detta bedömer motionärerna att myndigheternas och kommunernas samarbete behöver underlättas.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 föreslås att regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer ska ses över för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet. Motionärerna anför bl.a. att en av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare. Bland annat bör servicepunkter som komplement till servicecenter med offentlig service inrättas i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället.

Vissa kompletterande uppgifter

Landstingens ansvar för det regionala tillväxtarbetet

Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar har ändrats så att det sedan den 1 januari 2019 är landstingen (och med vissa undantag Gotlands kommun) och inte som tidigare länsstyrelserna som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet, bl.a. vad gäller att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling och samordna insatser för genomförandet av dem (prop. 2017/18:206, bet. 2017/18:KU46). Landstingen ska även besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet. Ett landsting får också besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Tillväxtverkets uppgifter

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket bl.a. främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden. Myndigheten ska också främja och vara samordnande i frågor som rör entreprenörskap vid universitet och högskolor. Enligt 4 § i förordningen ska Tillväxtverket delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Myndigheten ska även förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete, inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, samt om gles- och landsbygders särskilda tillväxtförutsättningar.

Regionala serviceprogram

Tillväxtverket har sedan 2009 haft i uppdrag att stödja länen i arbetet med att ta fram och genomföra regionala serviceprogram. De regionala serviceprogrammen ska samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till service för medborgare och företag. En första satsning genomfördes fram t.o.m. 2013. Därefter fattade regeringen beslut om att genomföra ytterligare en satsning under perioden 2014–2018. Tillväxtverket redovisade en uppföljning av tillgängligheten till kommersiell och offentlig service 2018 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet, N2018/02531/HL). Tillväxtverket anser att de regionala serviceprogrammen har främjat utvecklingen av en strategisk serviceplanering på lokal och regional nivå. Samordnad service i s.k. servicepunkter är särskilt viktigt i glesbygd och på landsbygden. Kommunernas engagemang har enligt Tillväxtverket också bidragit till att skapa långsiktigt bärkraftiga lösningar. Enligt regeringen (prop. 2018/19:1 utg.omr. 19) ska de regionala serviceprogrammen fortsätta att samordna aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgänglighet till service för såväl privatpersoner som företag och besökare t.o.m. 2020.

Programmet Lokala servicelösningar

Regeringen har gett i uppdrag åt Tillväxtverket att genomföra insatser som stärker den lokala nivåns arbete med att effektivisera och samordna både kommersiell och offentlig service. Tillväxtverket har utlyst 180 miljoner kronor i projektmedel till lokala servicelösningar för att öka tillgången till kommersiell service i Sveriges glesbygd och på landsbygden genom att utveckla den lokala servicen och därmed förbättra livsmiljön och förutsättningarna för företag, befolkning och besökare att verka, bo och vistas i glesbygd och landsbygden. En ansökan om stöd ska omfatta minst ett av följande serviceslag: dagligvaror, drivmedel, post, apotek eller betaltjänster. Utlysningen av stöd till utveckling av lokala servicelösningar ingår i landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Stöd till kommersiell service i glesbygd

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service för befolkningen kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i glesbygden och på landsbygden. År 2012 reviderades förordningen vilket bl.a. innebar ökat stöd till hemsändning och ökat servicebidrag. Stöd till kommersiell service kan även ges inom ramen för förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken och inom ramen för landsbygdsprogrammet.

I december 2015 beslutade regeringen om ett stöd till kommersiell service i särskilt sårbara och utsatta glesbygdsområden om 35 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 19, bet. 2015/16:NU2). Tillväxtverket har uppdraget att fördela medlen till de aktörer på länsnivå som ansvarar för insatser inom området. Myndigheten bedömer att insatserna har bidragit till att strategiska serviceställen stärkts och att tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel därmed har bevarats eller utvecklats. Regeringen föreslog mot denna bakgrund att stödet skulle ökas med 35 miljoner kronor till 70 miljoner kronor årligen under perioden 2018–2019 för att därefter återgå till 35 miljoner kronor (prop. 2017/18:1 utg.omr. 19). Utskottet anförde vid sin behandling av förslaget att det stod bakom denna satsning, och riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:NU2).

Den som ansöker om servicebidrag enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service ska i ansökan ange om man agerar som ombud för Apoteket AB, Postnord AB eller AB Svenska Spel eller utlämningsställe för Systembolaget AB. Utskottet har tidigare avstyrkt förslag om höjd ombudersättning (bet. 2017/18:NU19). Utskottet påminde 2015 (bet. 2014/15:NU7) om att beslut om ersättning till lanthandlare som agerar som ombud för statligt ägda bolag beslutas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse- och ledningsfråga. Utredningen Service i glesbygd instämde i sitt slutbetänkande (SOU 2015:35) i utskottets bedömning och

underströk också att anvisningar till bolagen behöver hållas på en mer övergripande nivå. Att på bolagsstämman eller från regeringens sida ta ställning till ersättningsnivåer för ombuden skulle vara att ta över ett ansvar för verksamheten som åvilar bolagens ledningar, menade utredaren.

Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service

I en rapport från mars 2018 analyserar Tillväxtverket tillgången till kommersiell och offentlig service i olika delar av landet. Analysen visar bl.a. att antalet dagligvarubutiker under perioden 2014–2017 i både glesbygd och tätorter ökat något. Tillväxtverket understryker att det rör sig om små förändringar, totalt 20 butiker i hela landet, och att tillgängligheten varierar mycket mellan olika delar av landet, framför allt mellan täta miljöer och landsbygd. De längsta avstånden finns framför allt i de tre nordligaste länen och i vissa skärgårdsområden. Tillväxtverkets bedömning är att det särskilda driftsstödet till butiker i sårbara och utsatta områden tycks ha haft en särskilt stor betydelse för att åtminstone tillfälligt bromsa en fortsatt butiksavveckling.

Utredningar om service i landsbygden

I den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1) presenterades flera förslag för att förbättra statens närvaro på landsbygden i olika avseenden. Kommittén föreslog bl.a. att den lokala serviceverksamheten skulle samlas i en ny organisation och att samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner skulle brytas ut skulle regleras i respektive myndighets instruktion.

I landsbygdspropositionen (prop. 2017/18:179) med anledning av Landsbygdskommitténs betänkande framhöll regeringen vad gällde statens närvaro på landsbygden att tillgången till statlig service borde säkerställas oavsett var i landet man bor och att dagens situation var ohållbar. Regeringen bedömde att en organisation för service på lokal nivå borde inrättas inom Statens servicecenter och att antalet lokala servicekontor också skulle öka. Vid beredningen av propositionen framhöll utskottet vikten av tillgänglig kommersiell service och välfärdstjänster, men avstyrkte samtliga motionsyrkanden om kommersiell service, välfärdstjänster och kultur (bet. 2017:18:NU19).

Regeringen beslutade den 7 september 2017 om direktiv till en särskild utredare med uppdraget att föreslå bl.a. vilket serviceutbud som borde finnas vid den statliga serviceorganisationens lokala kontor (dir. 2017:95). Utredningen lämnade i december 2017 delbetänkandet Servicekontor i ny regim (SOU 2017:109). Utredningen presenterade där bl.a. förslag på vilken service som ska finnas vid serviceorganisationens lokala kontor för Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Skatteverkets verksamheter samt en plan för hur serviceorganisationen ska inleda sin verksamhet. I maj 2018 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Statliga servicekontor – mer service på fler platser (SOU 2018:43). Utredaren föreslog bl.a. att 27 nya

servicekontor skulle öppna i landet. De nya kontoren ska ha öppnat senast den 31 december 2020, och serviceorganisationen kommer då att ha 140 servicekontor, enligt förslaget.

Proposition om en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service

Med utgångspunkt i förslaget som presenterades i betänkandet Statliga servicekontor – mer service på fler platser (SOU 2018:43) beslutade regeringen den 26 februari 2019 om en proposition (prop. 2018/19:47 Samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service). I propositionen föreslås lagändringar som syftar till att möjliggöra lokal statlig service som tillhandahålls vid servicekontor i en sammanhållen organisation som Statens servicecenter ansvarar för. Den föreslagna regleringen omfattar en ny lag om gemensam offentlig service. Det föreslås också en ny sekretessbestämmelse som innebär att sekretess ska gälla för handlingar som lämnas in till eller upprättas i en sådan serviceverksamhet som en statlig myndighet ska utföra åt någon annan myndighet enligt den nya lagen. Myndigheten ska tillämpa motsvarande sekretessbestämmelser som gäller hos den myndighet för vilken en handling tagits emot eller upprättats. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2019.

Regeringsuppdrag att etablera nya servicekontor

I skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) uppger regeringen med anledning av riksdagens tillkännagivande om lokaliseringen av statliga myndigheter (se avsnittet om lokalisering och organisering av statliga myndigheter ovan) att den för att säkerställa och stärka tillgången till grundläggande statlig service i hela landet bedömer att vissa statliga myndigheter behöver lokala sammanhållet organiserade serviceverksamheter. Regeringen uppger i skrivelsen att man som ett led i detta arbete gett Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i uppdrag att etablera tio nya servicekontor. Därutöver ska Statens servicecenter fr.o.m. 2019 ansvara för en samlad serviceorganisation för statlig lokal service. Regeringen uppger vidare i skrivelsen att ärendet bereds vidare och att riksdagens tillkännagivande därmed inte är slutbehandlat.

Utredning av det kommunala utjämningsystemet

I november 2016 tillsatte regeringen en utredning (Kostnadsutjämningsutredningen, dir. 2016:91 och dir. 2018:43) med uppdraget att göra en översyn av systemet med kommunal kostnadsutjämning. Kostnadsutjämningsutredningen lämnade sitt slutbetänkande (SOU 2018:74) den 1 oktober 2018. Utredningen konstaterar bl.a. att dagens kostnadsutjämning i huvudsak fyller sitt syfte men att mer fokus behöver ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor. (Se vidare avsnittet om återföring från vatten och vindkraft nedan.)

Utredning av möjligheterna för kommuner att samverka

År 2017 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté (dir. 2017:13) i syfte att utreda förutsättningarna för en stärkt kapacitet i kommunerna för att möta samhällsutvecklingen. Utredningen skulle bl.a. analysera i vilken utsträckning kommunal samverkan, kommunsammanslagningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder skulle kunna bidra till att stärka deras förmåga att möta samhällsutvecklingen. Kommittén överlämnade ett delbetänkande i oktober 2017 (SOU 2017:77) i vilket det bl.a. föreslås att det införs en generell möjlighet till avtalsamverkan i kommunallagen. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande senast den 15 oktober 2019.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 framgår bl.a. att fler servicekontor ska inrättas i hela landet under mandatperioden.

Utskottets ställningstagande

I motionerna som behandlas i det här avsnittet framhålls betydelsen av en god tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet. I likhet med tidigare år när liknande förslag har behandlats vill utskottet inledningsvis understryka att utskottet inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller betydelsen av tillgången till kommersiell och offentlig service i hela landet. En levande landsbygd är en förutsättning för en långsiktig utveckling och tillväxt i hela Sverige.

Landsbygden har stora utmaningar. I Sverige, liksom i övriga världen, pågår en urbanisering, och delar av landsbygden avfolkas medan de större städerna växer. I Sverige har denna utveckling inträffat samtidigt som grundläggande samhällsservice har centraliserats. Detta har inneburit en försämrad service i regioner där befolkningen minskat. I likhet med motioner från tidigare år pekar de aktuella motionerna på bristen på tillgänglig kommersiell och offentlig service på landsbygden.

Utskottets uppfattning är att staten bör ta ett särskilt ansvar för att medborgare och näringsliv får tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Många lanthandlare i gles- och landsbygdsområden är särskilt viktiga eftersom de ofta även tillhandahåller många olika tjänster. Med anledning av att några av de aktuella motionerna förordar stöd till lanthandlare vill utskottet påminna om det kompletterande stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygdsområden som finns under perioden 2016–2019. När det gäller lanthandlare som är ombud för statliga tjänster vill utskottet liksom tidigare år liknande förslag har behandlats understryka att beslut om ersättningar fattas av de enskilda bolagen och därmed ytterst är en styrelse-

och ledningsfråga. Utskottet noterar i detta sammanhang samtidigt att det inom ramen för gällande stödförordningar finns en möjlighet för de regionala aktörerna att när de betalar ut servicebidrag prioritera de lanthandlare som agerar ombud.

Utskottet vill vidare erinra om de insatser som syftar till att förbättra servicen på landsbygden. Tillväxtverkets arbete med att stödja länen i framtagandet och genomförandet av regionala serviceprogram har i myndighetens uppföljningar visat på positiva resultat, och utvecklingen av en strategisk serviceplanering på lokal och regional nivå har främjats. Utskottet noterar även att regeringen inom ramen för landsbygdsprogrammet har avsatt 180 miljoner kronor under perioden 2014–2020 i projektmedel som syftar till att utveckla lokala servicelösningar för att öka tillgången till kommersiell service i Sveriges gles- och landsbygder. Vidare kan utskottet konstatera att regeringen i landsbygdspropositionen 2018 (prop. 2017/18:179) med utgångspunkt i Landsbygdskommitténs förslag redovisat sina avsikter vad gäller organisationen av service på lokal nivå inom Statens servicecenter och ett ökat antal lokala servicekontor. Regeringen har även beslutat om en proposition (prop. 2018/19:47) för en samlad struktur för tillhandahållande av lokal statlig service.

Utskottet delar sammanfattningsvis motionärernas bedömning vad gäller behovet av att arbeta aktivt med att säkerställa den kommersiella och offentliga servicen på landsbygden. Samtidigt konstaterar utskottet att flera insatser pågår och att regeringen har aviserat ytterligare åtgärder. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av de aktuella insatserna och de förslag som regeringen avser att presentera för riksdagen och bedömer därmed att det i nuläget inte finns skäl att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden i avsnittet.

Återföring av medel från vatten- och vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återföring av medel från vatten- och vindkraft. Utskottets hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (C) och 6 (V).

Motionerna

I motion 2018/19:811 framhåller Jörgen Berglund (M) att värdeströmmarna från vattenkraften nu går till Stockholm för att sedan till en del återföras i form av s.k. regionalpolitiskt stöd, vilket enligt motionären inte är acceptabelt utan endast bidrar till synen på vattenkraftskommunerna som bidragstagare. Det behövs därför en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i form av koncessionsavgifter och koncessionskraft.

I motion 2018/19:2164 anför Saila Quicklund (M) att det är viktigt att påpeka att vattenkraftskommunerna i hög grad bidrar till välfärden i vårt land och att det nuvarande systemet bidrar till synen på dessa kommuner som bidragstagare. Mot denna bakgrund behöver en översyn genomföras av hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner till del där produktionen sker.

I motion 2018/19:2177 föreslår Saila Quicklund (M) en översyn av möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna där anläggningarna finns. Motionären anför att kommunerna på detta sätt skulle få del av vindkraftens värde utan att det påverkar kostnaderna för vindkraftsetableringen.

I kommittémotion 2018/19:169 yrkande 16 föreslår Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) att det införs en reglerad bygdepeng för vindkraften. Enligt motionen innebär avsaknaden av ett tydligt regelverk att en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar förekommer. För att skapa en starkare rättvisa mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering föreslår motionärerna att bygdemedel för vindkraft hanteras på samma sätt som för vattenkraften och att bygdemedel för vindkraft ska regleras i lag.

I kommittémotion 2018/19:2698 yrkande 5 anför Per Åsling m.fl. (C) att det går att använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet genom att regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten för att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Vid en större översyn av skattesystemet föreslår motionärerna att man utreder frågan om hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras.

I motion 2018/19:1920 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) anför motionärerna att landsbygden inte får del av de värden och vinster som skapas där. Därför föreslår motionärerna att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden.

I motion 2018/19:2487 yrkande 1 anför Per Åsling (C) att skattepolitiken kan användas som ett tillväxtredskap för hela landet genom att flera delar av den statliga fastighetsskatten regionaliseras för att stärka den regionala beslutnivån och regionens möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån egna förutsättningar. Motionären föreslår därför att ett system för vattenkraftsåterbäring ska utarbetas samt att ekonomiska resurser ska stanna i regioner och kommuner där värdena skapas.

I partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 12 föreslås att möjligheten att återföra fastighetsskatten från vind- och vattenkraft till de kommuner där den produceras ska utredas. Motionärerna anför bl.a. att det krävs ett ökat folkligt stöd för omställningen av energisektorn till enbart förnybar energi. Detta skulle enligt motionen kunna åstadkommas genom en återföring av fastighetsskatten från vind- och vattenkraft.

Vissa kompletterande uppgifter

Bygdemedel till vattenverksamhet

Bygdemedel regleras i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Av 6 kap. 1 § framgår att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift som bestäms av mark- och miljödomstolen om verksamheten innebär drift av ett vattenkraftverk, en vattenreglering, vattenöverledning (för något annat ändamål än kraftändamål) eller ytvattentäkt.

Bygdeavgiften ska användas dels för att förebygga eller minska sådana skador av vattenverksamheten eller anläggningar för denna som inte har ersatts enligt 31 kap. miljöbalken och för att gottgöra sådana skador (dvs. skador för enskilda), dels för att tillgodose allmänna ändamål för den bygd som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna. Närmare föreskrifter om dispositionen av bygdeavgifter återfinns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter.

Utskottet redogjorde våren 2018 (bet. 2017/18:NU19) för Vattenverksamhetsutredningens förslag (SOU 2014:35) om att lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet skulle upphöra att gälla. Därmed skulle bestämmelserna om bygdeavgifter upphävas. Utredningen bedömde att såväl myndigheter och kommuner som verksamhetsutövare har ett stort intresse av att bygdemedlen ska få vara kvar. Utredningen ansåg dock att bygdeavgifterna bl.a. kunde ifrågasättas eftersom de snarare kan betraktas som skatter än avgifter. Utredningen ansåg vidare att det inte finns något som hindrar att verksamhetsutövare på frivillig basis bidrar på motsvarande sätt till den lokala utvecklingen om avgiften skulle utgå.

I april 2018 överlämnade regeringen propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243) till riksdagen. I fråga om bygdeavgifter följde regeringen inte utredningens förslag. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2017/18:CU31), vilket innebar att bygdeavgifterna inte avskaffades.

Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting

I november 2016 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av systemet för kostnadsutjämning för kommuner och landsting (dir. 2016:91 och dir. 2018:43). Utredaren skulle överväga om större samhällsförändringar som påverkar kostnaderna för kommuner och landsting i tillräcklig grad fångas upp av det befintliga systemet. Utredaren skulle också analysera om det fanns möjligheter att förenkla utjämningen.

Kostnadsutjämningsutredningen lämnade sitt slutbetänkande den 1 oktober 2018 (SOU 2018:74). Utredningen konstaterar bl.a. att dagens kostnadsutjämning i huvudsak fyller sitt syfte men att mer fokus behöver ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor. Regeringen skickade ut Kostnadsutjämningsutredningens betänkande på remiss den 8 februari 2019 till 338

instanser, bl.a. till samtliga kommuner och landsting. Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 17 maj 2019.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns skrivningar om att en omfattande skattereform ska genomföras. Reformen ska syfta till att öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar genom sänkt skatt på arbete och företagande. Den ska även bidra till att klimat- och miljömål nås, stärka Sveriges konkurrenskraft, jämna ut ekonomiska klyftor och sänka marginalskatten. Färre ska betala statlig inkomstskatt. Genom att begränsa antalet undantag ska skattesystemet också förenklas. Reformen ska enligt överenskommelsen vidare minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga välfärden.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har återkommande avstyrkt motioner med förslag om återföring av medel från vatten- och vindkraft, senast våren 2018 (bet. 2017/18:NU19). Utskottet har vid dessa tillfällen anfört att de nuvarande principerna för statens budgethantering ska gälla, dvs. att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter inom samma område. Utskottet bedömde att införandet av sådana kopplingar skulle kräva korrigeringar till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter. Utskottet har konstaterat att detta sammantaget skulle leda till en svårgenomtränglig budgethantering.

Utskottet påminde i betänkandet om att regeringen hade tillsatt en särskild utredare med uppdrag att se över systemet med kostnadsutjämning för kommuner och landsting (dir. 2016:91 och dir. 2018:43), samtidigt som man konstaterade att frågan om återföring av medel från vatten- och vindkraft inte ingick i utredarens uppdrag. Utskottet framhöll dock att det av direktiven bl.a. framgick att kostnadsutjämningsystemet bör beakta större samhällsförändringar, som t.ex. ökad urbanisering och växande demokratiska utmaningar, och utskottet uttryckte att man med intresse skulle komma att ta del av utredarens förslag. Utskottet påminde i detta sammanhang även om den särskilda satsningen i form av statsbidrag till kommuner i glesbygd som regeringen gjort.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare avstyrkt motioner med förslag om återföring av medel från vatten- och vindkraft, senast våren 2018 (bet. 2017/18:NU19).

Utskottet har i samband med detta anfört att de nuvarande principerna för statens budgethantering ska gälla. Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning som är baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter inom samma område. Det är alltså utskottets uppfattning att införandet av sådana kopplingar skulle kräva korrigeringar till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningssystem eller via andra statliga budgetposter. Utskottet vidhåller också att detta sammantaget skulle leda till en svårigenomtränglig budgethantering. Utskottet noterar att regeringens särskilda utredare med uppdraget att se över systemet med kostnadsutjämning för kommuner och landsting har lämnat sitt slutbetänkande (SOU 2018:74). Även om frågan om återföring av medel från vatten- och vindkraft inte ingått i uppdraget (dir. 2016:91 och dir. 2018:43) finns generella slutsatser i utredningen som har bäring på området. Utredaren bedömer sammanfattningsvis att dagens kostnadsutjämning i huvudsak fyller sitt syfte men att mer fokus behöver ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor. Utredningens förslag har remitterats. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa denna process.

Utskottet har också vid flera tillfällen, senast våren 2018 (bet. 2017/18:NU19) avstyrkt förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraft. Utskottet bedömer inte att det från riksdagens sida finns anledning att vidta några åtgärder med anledning av de här aktuella motionerna.

Utskottet ser sammantaget ingen anledning att ompröva sitt tidigare ställningstagande med anledning av de motionsyrkanden som behandlas i avsnittet. Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om regional tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övriga frågor om regional tillväxt bl.a. med hänvisning till pågående och aviserade insatser inom de områden som motionerna tar upp.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD), 9 (C), 10 (KD) och 11 (L).

Motionerna

I motion 2018/19:844 yrkande 1 framhåller Isak From och Emilia Töyrä (båda S) industrins regionala betydelse och vikten av en hållbar och konkurrenskraftig industri i norra Sverige. Det finns bl.a. ett behov av att se över möjligheterna att förbättra och underhålla den industriella miljö som gör det attraktivt för industriföretag att fortsätta att utveckla sin verksamhet på de orter där de redan finns i dag.

Av motion 2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S) yrkande 1 framgår att motionärerna bedömer att nästa steg i utvecklingen av landsbygdspolitiken ska tas genom att rikta stöd till de minsta

kommunerna. Motionärerna anför bl.a. att många landsbygdskommuner vittnar om att det är svårt att få ekonomin att gå ihop och att skattenivåerna är mycket högre än i de kommuner som har stordriftsfördelar på en mindre yta.

I motion 2018/19:1063 föreslår Johan Andersson m.fl. (S) en översyn av förutsättningarna för arbetstillfällen på landsbygden. Motionärerna framhåller att det finns olika sätt att stärka den regionala arbetsmarknaden, t.ex. genom att ge förutsättningar för de gröna näringarna, att producera råvaror lokalt, se över upphandlingsregler och ge småföretag på landsbygden möjlighet att ta del av statligt riskkapital.

Teresa Carvalho m.fl. (S) förordar i motion 2018/19:1065 decentralisering för fler jobb och ökad tillväxt. Motionärerna framhåller bl.a. att närings- och arbetsmarknadspolitiken behöver anpassas mer efter regionala förhållanden.

I motion 2018/19:1782 framhåller Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) att tilldelningen av regionala utvecklingsmedel behöver förändras och bättre anpassas till de aktuella behov som finns i olika delar av landet. Fördelningen av statens samtliga insatser som riktas till den regionala nivån behöver ses över med målsättningen att anpassa fördelningen bättre till de aktuella utvecklingsförutsättningar som råder i de olika länen. Motionärerna anför att förhållandena bl.a. vad gäller andelen nyanlända personer, utbildningsnivå och åldersstruktur påverkar behoven av stöd för t.ex. Sörmland.

Av motion 2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) framgår bl.a. att motionärerna bedömer att det regionalpolitiska ansvaret behöver tydliggöras för landets myndigheter och att det statliga ansvaret ska markeras tydligare i t.ex. regleringsbrev och direktiv. Därför föreslås att statens regionalpolitiska ansvar ska ses över.

I motion 2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S) anför att samhället riskerar att inte kunna leverera det varje medborgare borde kunna ställa krav på t.ex. vad gäller samhällsservice, välfärdstjänster och ett basutbud av kultur. Motionärerna pekar därvid på vikten av likvärdiga villkor för livet i hela landet.

Aylin Fazelian m.fl. (S) anför i motion 2018/19:1809 att ojämlikhet råder mellan barn ur olika socioekonomiska grupper, mellan kvinnor och män, mellan invånare i städer och på landsbygden samt mellan personer som är födda i Sverige och personer som är födda i andra länder. Enligt motionärerna är det därför viktigt att driva en jämlikhetspolitik som skapar lika förutsättningar för alla människor oavsett socioekonomiska förhållanden, bostadsort eller bakgrund.

I motion 2018/19:2104 pekar Ida Karkiainen (S) på att många glesbygdslän t.ex. Norrbotten står inför stora utmaningar vad gäller minskad befolkning, fler äldre, svårigheter att rekrytera personal till bl.a. skolan, vården och omsorgen, höga kostnader för den offentliga verksamheten och svårigheter att leva upp till de krav som staten och regioner lägger på kommunerna. Motionären föreslår därför att det tas ett större grepp kring små glesbygdskommuners förutsättningar och utvecklingskraft.

I kommittémotion 2018/19:2781 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att de olika företagsstöden bör renodlas och förtydligas. Bland annat anförs att målen för stöden ofta är oklara och att det därför är svårt att utvärdera effekterna av stöden. Samordningen av företagsstöden är också svag och uppdelad på många myndigheter som ofta arbetar mot samma målgrupper, enligt motionärerna. I motionens yrkande 2 föreslås vidare att myndigheter som fördelar företagsstöd ska formulera mål för sina program som är tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara. Motionärerna anför bl.a. att de olika företagsstöden bör renodlas, förtydligas och utvärderas utifrån samhällsnytta. Stöd som inte bidrar till samhällsnytta ska avvecklas. Tillväxtanalys bör göras till utvärderingsmyndighet, enligt motionen. Motionärerna bedömer att myndigheters agerande och regelkrångel sätter käppar i hjulet för boende och företag på landsbygden och föreslår därför också att en utredning ska tillsättas med ett särskilt regelförenklingsuppdrag för att skapa bättre förutsättningar för människor och företag att leva och verka på landsbygden (yrkande 4). Det behövs mindre regelkrångel för att underlätta för landsbygdens företag att växa och för att göra det enklare att leva på landsbygden, enligt motionärerna.

Lotta Finstorp (M) föreslår i motion 2018/19:589 en översyn av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen. Det råder stora skillnader mellan länen när det gäller fördelningen av regionala utvecklingsmedel. Exempelvis bedöms inte Sörmland som en region i behov av större statliga utvecklingsinsatser trots att länet enligt motionären har landets högsta arbetslöshet och högst andel invånare som saknar gymnasieutbildning.

I motion 2018/19:1333 yrkande 2 föreslår Cecilia Widegren (M) att företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet ska ses över. Motionären anför bl.a. att förbud och regleringar som tillkommit och föreslagits riskerar att urholka både möjligheten till landsbygdsföretagande och den privata äganderätten. Beslut som inskränker den privata äganderätten bör därför utvärderas och övervägas på större allvar än vad som nu görs.

Edward Riedl (M) anför i motion 2018/19:1734 bl.a. att Norrlands inland skulle kunna gynnas av ett system med särskilda ekonomiska frizoner med t.ex. reducerade arbetsgivaravgifter för nystartade företag. Motionären föreslår därför att möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden ses över.

I motion 2018/19:2163 föreslår Saila Quicklund (M) att myndigheternas ansvar för landsbygdspolitiken i enlighet med Landsbygdskommitténs förslag ska regleras i en särskild förordning. Motionären pekar på de statliga myndigheternas ansvar för landsbygdsutvecklingen.

Eric Palmqvist m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2018/19:155 yrkande 1 att man bedömer att landsbygdens möjligheter är positiva, samtidigt som det inte går att blunda för de stora utmaningar som inte minst avfolkning och ofrivillig urbanisering medför. Enligt motionen kan det finnas ett ömsesidigt

och positivt samspel mellan offentliga och privata aktörer, och staten bör ha en aktiv roll vad gäller att ge förutsättningar för regional tillväxt. Mot denna bakgrund framhåller motionärerna vikten av hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner. I motionens yrkande 3 pekar motionärerna också på att transportbidraget under vissa år varit större än vad som behövs för att täcka de ansökningar som kommit in. Enligt motionärerna finns det därför behov av att Tillväxtverket ökar informationsspridningen om möjligheterna att få bidraget till näringslivet i de berörda geografiska stödområdena.

I kommittémotion 2018/19:2425 yrkande 13 föreslår Kristina Yngwe m.fl. (C) en utredning om hur staten ska säkerställa likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner såsom exempelvis sjukvård.

Camilla Brodin m.fl. (KD) framför i kommittémotion 2018/19:2735 yrkande 2 att validering av praktisk kompetens hos personer som står till arbetsmarknadens förfogande bör användas i högre grad i de regionala kompetensplattformarna. Arbetet med att få snabb och effektiv validering av sin kompetens är enligt motionen eftersatt, och krafttag krävs för att få valideringen att fungera. Vidare föreslår motionärerna (yrkande 6) att staten ska ha ett övergripande ansvar för nationell samordning av projektmedel till arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser. En nationell samordning skulle bl.a. säkerställa att de nationella projektmedlen för arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser inte motverkar varandra, enligt motionen.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2018/19:2736 yrkande 23 att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå. Motionärerna anför att Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger att kompensera svenska producenter som verkar under svenska krav som kan vara högre än vad gemenskapslagstiftningen ställer. Hanteringen av EU-stöden behöver enligt motionen även effektiviseras och ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

I partimotion 2018/19:2058 yrkande 1 föreslår Jan Björklund m.fl. (L) att möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet ska främjas. Motionärerna framhåller att man värnar människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. Även om urbaniseringen i grunden bygger på människors fria val behöver förutsättningar skapas också för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter, menar motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Den parlamentariska landsbygdskommittén

Regeringen tillsatte 2015 en parlamentariskt sammansatt kommitté som antog namnet Den parlamentariska landsbygdskommittén (dir. 2015:73). Kommittén lämnade 2016 delbetänkandet På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder (SOU 2016:26) där man bl.a. presenterade en kartläggning av hur Sveriges landsbygd utvecklats de senaste 40 åren och vilka effekter och vilken

betydelse den förda politiken haft för landsbygdens utveckling. I slutbetänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1) som lämnades 2017 lade utredningen fram 75 förslag som syftade till att bidra till en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling på Sveriges lands-bygd. Betänkandet har remissbehandlats. Enligt uppgift från Regeringskansliet skickades betänkandet på remiss till 433 remissinstanser, bl.a. myndigheter, kommuner och intresseorganisationer.

Propositionen om en sammanhållen politik för Sveriges landsbygd

Nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken

Med utgångspunkt i den parlamentariska landsbygdskommitténs betänkanden och förslag presenterade regeringen i mars 2018 en proposition (prop. 2017/18:179) med bl.a. förslag på ett nytt övergripande mål för landsbygdspolitiken. Det övergripande mål som föreslogs var en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Riksdagen har godkänt det övergripande målet (bet. 2017/18:NU19).

Syftet med landsbygdspropositionen var enligt regeringen att lägga fast den långsiktiga inriktningen för landsbygdspolitiken. Inriktningen och målet för politiken skulle utgöra en plattform utifrån vilken kommande beslut och åtgärder för en livskraftig landsbygd skulle utformas. För att förtydliga och göra arbetet mellan olika politikområden mer samstämmigt vilket också är ett horisontellt delmål i FN:s globala utvecklingsmål i Agenda 2030, presenterade regeringen i propositionen utöver det övergripande målet även följande tre delmål:

- Hållbar tillväxt
- Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi samt hållbart nyttjande av naturresurser
- Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygd.

Det första delmålet Hållbar tillväxt innebär att landsbygdens förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning ska vara långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås, och att landsbygden ska bidra till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi. För delmålet Hållbar tillväxt bedömer regeringen områdena näringsliv och företagande, digital kommunikation och transportinfrastruktur samt kompetensförsörjning som särskilt viktiga.

Det andra delmålet Cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi samt hållbart nyttjande av naturresurser innebär att landsbygden ska bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av natur- och kulturresurser samt till att relevanta miljömål uppfylls. För detta delmål bedömer regeringen

områdena näringsliv och företagande samt samhällsplanering och bostadsbyggande som särskilt viktiga.

Det tredje delmålet Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder innebär enligt regeringen att det ska finnas likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva på landsbygden. För detta delmål bedömer regeringen områdena digital kommunikation och transportinfrastruktur, kommersiell service, välfärdstjänster och kultur, samhällsplanering och bostadsbyggande samt civilsamhället som särskilt viktiga.

Organisering av styrningen för att nå landsbygdspolitikens mål

Utöver att fastställa mål syftade landsbygdspropositionen enligt regeringen också till att förtydliga styrningen och organiseringen av politiken. För att det övergripande målet och de tre delmålen för landsbygdspolitiken ska nås krävs att landsbygdsperspektivet blir mer framträdande på den nationella, regionala och lokala nivån. Arbetet med landsbygdsutvecklingen bör enligt regeringen därför bedrivas inom ramen för en flernivåmodell där nationella, regionala och lokala aktörer samt samhällssektorer samordnas och samverkar. Regeringen bedömer dock inte, till skillnad från Landsbygdskommittén, att detta kräver att s.k. landsbygdsdelegationer inrättas. I stället ska samordningen uppnås genom att arbetet utvecklas inom ramen för den nuvarande roll- och ansvarsstrukturen. För att förbättra den nationella samordningen uppger regeringen att den avser att ge lämpliga myndigheter i uppdrag att verka för ett mer samordnat agerande bland statliga aktörer.

För att kunna mäta om landsbygdspolitikens mål nås behöver resultaten av de insatser som görs följas upp och utvärderas. Enligt regeringen behöver det därför finnas ett system med relevanta indikatorer som kan mäta måluppfyllelsen, och utvärderingarna bör anlägga ett helhetsperspektiv. Regeringen uppger att den avser att följa upp målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken och regelbundet lämna en fördjupad uppföljning till riksdagen. Regeringen avser vidare att ge en lämplig myndighet i uppdrag att, i samråd med andra berörda myndigheter och aktörer, ta fram ett system med indikatorer som kan användas för att löpande mäta måluppfyllelsen. I de fall det finns lämpliga existerande indikatorer ska dessa användas.

Vissa aviserade åtgärder i landsbygdspropositionen

Med utgångspunkt i målen för landsbygdspolitiken samt den styrmodell som presenteras i landsbygdspropositionen identifierar regeringen ett antal områden i behov av åtgärder och aviserar i propositionen att man avser att ta ett antal initiativ.

Enligt regeringen behöver bl.a. innovationsförmågan hos företag på landsbygden stärkas och satsningar göras för att öka landsbygdsföretagens nyttjande av digital teknik. Regeringen uppger att man avser att avsätta medel för att företag på landsbygden, vilka som ett resultat av sin lokalisering ofta

har svårare att samverka med kunskapsutvecklande aktörer, ska få utökade möjligheter till samverkan för att stärka sin företags- och idéutveckling. Satsningar på att stimulera teknikutvecklingen i landsbygdsföretag för att stärka en långsiktigt hållbar utveckling aviserar också i propositionen.

För att förbättra samordningen och samarbetet mellan aktörer som bedriver forskning om landsbygdsutveckling och regional utveckling avser regeringen vidare att ge Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att i samverkan med andra lärosäten etablera och driva ett nationellt kunskapscentrum för landsbygdsutveckling.

För att skapa goda villkor för näringslivet oavsett bransch och geografisk placering har länsstyrelserna och 19 andra statliga myndigheter fått i uppdrag att arbeta med och följa upp regeringens mål på förenklingsområdet för att minska den genomsnittliga handläggningstiden för vissa ärenden. Vad gäller utnyttjandet av digitaliseringens möjligheter anser regeringen att det behöver utvecklas nationella tjänster för att underlätta för mindre kommuner att tillgodogöra sig de digitala möjligheterna då det kan vara dyrt att finansiera utvecklingsinsatserna var och en för sig.

Det finns områden i Sverige som har stora utmaningar med t.ex. hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå, lågt valdeltagande och låg sysselsättningsgrad. I propositionen bedömer regeringen att näringslivssatsningar bör riktas mot de kommuner där näringslivet har ogynnsamma villkor. Därför genomförs en långsiktig satsning på socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden i enlighet med budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg. omr. 19) i syfte att stärka kommunernas eget arbete för att förbättra förutsättningarna i de områden som har de största behoven. Insatsen är enligt regeringen viktig för att Sverige socialt och ekonomiskt ska hålla ihop och inkluderar gles- och landsbygdskommuner.

En framtida modell för statligt stöd till utbyggnad av bredband behöver vidare utformas enligt vad som anförs landsbygdspropositionen. Regeringen har därför gett Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att se över och komma med förslag på hur framtida insatser för utbyggnad med statliga medel kan utformas och vilken aktör som bör administrera detta arbete. PTS redovisade uppdraget i november 2017.

Riksdagen har lagt fast det övergripande transportpolitiska målet att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Regeringen bedömer i landsbygdspropositionen att det övergripande målet för transportpolitiken är förenligt med det övergripande målet för landsbygdspolitiken och uppger att man avser att bedöma vilka konsekvenser en förändring av skatter och avgifter inom det transportpolitiska området får för möjligheten att nå det övergripande målet för landsbygdspolitiken.

Tillgången till universitets- och högskoleutbildning samt yrkeshögskoleutbildning bör enligt regeringen vidare öka genom en förbättrad tillgång till distansutbildningar för att möta behovet av kvalificerad arbetskraft bl.a. på landsbygden. Regeringen har tillsatt en utredning om styrning för starka och

ansvarsfulla lärosäten (dir. 2017:46 och dir. 2018:108) som ska se över högskolornas styrning och resurstilldelning. Utredningen skulle enligt sitt tilläggsdirektiv lämna sitt slutbetänkande den 1 februari 2019. Regeringen uttalar även i propositionen att utvecklingen av och tillgången till kommunala lärcenter bör stödjas.

Riksdagens tillkännagivanden till regeringen

Vid beredningen av landsbygdspropositionen föreslog utskottet (bet. 2017/18:NU19) att riksdagen skulle göra två tillkännagivanden med anledning av två motioner som behandlades i ärendet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag och gjorde därmed följande tillkännagivanden till regeringen:

- Regeringen bör se över hur ansvariga aktörer ska kunna erbjuda ett likvärdigt alternativ till kopparnätet innan detta kopplas bort.
- Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag om ett reformerat strandskydd.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet från januari 2019 återfinns under rubriken Hela landet ska växa skrivningar om att både landsbygd, glesbygd och större städer ska kunna utvecklas. Enligt överenskommelsen ska bl.a. den digitala infrastrukturen i hela landet byggas ut. Målet ska vara att 95 procent av alla hushåll och företag har tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund 2020 och att alla bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet senast 2023. Vidare behöver strandskyddslagstiftningen enligt överenskommelsen göras om i grunden genom en ökad differentiering. En utredning ska tillsättas sommaren 2019, proposition lämnas hösten 2021 och nya bestämmelser träda i kraft den 1 januari 2022. Ett avståndsbaserat och färdmedelsoberoende reseavdrag ska också införas.

Enligt överenskommelsen ska krav på bygglov för den som vill bygga t.ex. ett kafé eller ett ridhus i anslutning till sin gård slopas och en utredning om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker genomförs. Vägunderhållet, med särskilt fokus på bärighet och tjälsäkring, ska också förstärkas. Tillgången till högre utbildning i hela landet liksom möjligheterna till distansutbildning ska vidare öka.

Enligt överenskommelsen är svensk livsmedelsproduktion helt avgörande för jobb och tillväxt på landsbygden, och ett s.k. bondepaket kommer därför att genomföras för att stärka likviditeten och konkurrenskraften. Rättssäkerheten för markägare och företag ska vidare stärkas, och markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten enligt överenskommelsen.

Det nationella skogsprogrammet ska utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Programmet ska bygga på skogsvårdslagens två mål om produktion och miljöhänsyn. Ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras, och staten ska vara en föregångare vad gäller hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn. Satsningar på infrastruktur, bl.a. tåg, ska också göras enligt överenskommelsen.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet löper 2014–2020 och omfattar stöd och ersättningar som finns för att utveckla landsbygden. Stöden och ersättningarna som ingår i landsbygdsprogrammet finansieras gemensamt av Sverige och EU genom den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som är en av EU:s fyra struktur- och investeringsfonder. Stödet uppgår till sammanlagt 36 miljarder kronor under perioden. I landsbygdsprogrammet ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd, djurvälståndersättningar och stöd till lokalt ledd utveckling. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterade områden.

Landsbygdsprogrammet sorterar under statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och hanteras därmed av miljö- och jordbruksutskottet.

Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft

Den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande för arbetet med hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i hela landet fram till 2020 och ska bidra till att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken. Tillväxtverket har, på regeringens uppdrag, följt upp den nationella strategin. Uppföljningen som publicerades 2017 innehåller bl.a. rekommendationer om hur arbetet med strategin ska förbättras och genomföras i fortsättningen.

Förordning om regionalt tillväxtarbete

I juni 2017 fattade regeringen beslut om en ny förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, som trädde i kraft den 1 augusti 2017. I förordningen finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska vara vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi och samordna insatser för att genomföra strategin. Av förordningen framgår bl.a. att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet och att arbetet ska följas upp. Statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden verka för att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås.

Landstingen ansvarar för det regionala tillväxtarbetet

Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar har ändrats så att det sedan den 1 januari 2019 är landstingen (och med vissa undantag Gotlands kommun) och inte som tidigare länsstyrelserna som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet. Exempel på uppgifter som landstingen har ansvar för är att utarbeta och fastställa strategier för länens utveckling, att samordna insatser för genomförandet av strategin samt att besluta om användningen av vissa statliga medel för det regionala tillväxtarbetet. Ett landsting får också besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelse.

Behovet av utvecklade analysmodeller

Myndigheten Tillväxtanalys lämnade på regeringens uppdrag sommaren 2018 förslag på hur tillämpningen av metoder och modeller för analys och utvärdering av offentliga insatser för hållbar tillväxt, strukturomvandling och ekonomisk förnyelse kan utvecklas, på såväl nationell som regional och lokal nivå. Tillväxtanalys bedömer bl.a. att en bättre praktik för lärande och utveckling av näringspolitiska insatser behöver utvecklas där Sverige utnyttjar sina stora satsningar på forskning, innovation och företagande på bästa möjliga sätt. Myndigheten menar att ansatser för att utvärdera program som syftar till att påverka ekonomiska omvandlingsprocesser eller samhällsproblem med en beskrivning av insatsen och dess förmodade effekter (programteori) bör tas fram oberoende av programmets omfattning och komplexitet. Det behövs också en strukturerad dialog mellan myndigheter och Regeringskansliet om näringspolitiska insatser som kan leda till mer realistiska mål och tydliga insatsbeskrivningar. Tillväxtanalys konstaterar vidare att utvärdering av näringspolitiska insatser är svårt och att metoder behöver utvecklas och erfarenheter samlas av alla näringspolitiska aktörer.

Tillkännagivande om oberoende effektutvärderingar

Med anledning av vad som tas upp i motion 2018/19:2781 (M) om effekter av stöd kan nämnas att riksdagen våren 2018 (bet. 2017/18:NU12) beslutade att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den ska tydliggöra att oberoende effektutvärderingar av statliga stöd till innovation och företagande bör vara normen för stödgivande myndigheter.

Regionala kompetensplattformar

Regeringen gav 2010 regionalt utvecklingsansvariga aktörer i uppdrag att etablera regionala kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och lång sikt. Det övergripande syftet med kompetensplattformarna är att få en bättre kunskap om kompetensförsörjningsbehovet på kort och lång sikt samt att samordna aktörer på

regional nivå som har ansvar för matchning och kompetensförsörjningen. Arbetet ska anlägga ett helhetsperspektiv på kompetensförsörjning och omfatta alla aktuella aktörer på området.

I mars 2018 fick Tillväxtverket ett uppdrag att i samverkan med aktörer med regionalt utvecklingsansvar stärka integrationsperspektivet i det regionala kompetensförsörjningsarbetet 2018–2020. Tillväxtverket ska bl.a. stödja aktörer med regionalt utvecklingsansvar vad gäller metodutveckling och lärande. I genomförandet ska särskild hänsyn tas till hur nyanlända kvinnors kompetens kan tas till vara för att möta arbetslivets behov av kompetens på kort och lång sikt (N2018/01438/RTS).

Transportbidraget

Transportbidraget är ett regionalt statsbidrag som kan betalas ut som en kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Bidraget syftar till att stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transporten ska ske på järnväg, i yrkesmässig trafik på väg eller till sjöss. Bidragets storlek är inte beroende av transportslag. Transportbidraget kan sedan den 1 juli 2017 även beviljas till företag för transporter av vidareförädlade produkter inom bl.a. jordbruks- och livsmedelssektorn. Transportbidraget har varit föremål för flera översyner, och utskottet har i tidigare betänkanden refererat till studier genomförda av Tillväxtverket och Tillväxtanalys (bet. 2017/18:NU19).

Utskottet avstyrkte senast våren 2018 (bet. 2017/18:NU19) förslag om transportbidraget. Utskottet framhöll liksom tidigare vikten av att de företag som är berättigade till stöd känner till att det finns, och utskottet hade tidigare konstaterat att det inom Tillväxtverket pågått ett arbete med att öka kunskapen om transportbidraget och framhållit vikten av att det vid behov görs ytterligare informationsinsatser. Efter en nedgång i antalet ansökningar noterade utskottet att Tillväxtverkets bedömning var att antalet ansökningar ökat. Utskottet konstaterade också att utbetalningarna av transportbidraget ökat 2016 i jämförelse med tidigare år. I fråga om ersättningsnivån redogjorde utskottet våren 2017 (bet. 2016/17:NU16) för att det enligt Tillväxtverket inte finns några indikationer på att företagen som tilldelats stöd har haft synpunkter på ersättningsnivån. Utskottet påminde i detta sammanhang om att transportbidraget varit föremål för flera översyner, och även om det inte gått att fastställa att det funnits något orsakssamband fanns det indikationer som pekat på att bidraget haft en positiv inverkan på de stödmottagande arbetsställdas omsättning och förädlingsgrad. Utskottet stod fast vid sin tidigare bedömning om att man inte såg något behov av ytterligare översyner eller uppdrag om transportbidraget.

Tillgång till vård i hela landet

Hälsa- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, är en målinriktad ramlag. Enligt lagen har landstingen och landstingsfria kommuner ansvaret för

att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget eller kommunen. Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården (3 kap. 1 § HSL). Varje landsting ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget (8 kap. 1 §). HSL ger huvudmannen utrymme att utforma vården efter lokala och regionala behov och förutsättningar.

Våren 2018 avstyrkte socialutskottet flera motioner om bl.a. tillgänglighet till vård inklusive förlossningsvård mot bakgrund av pågående och kommande arbete (bet. 2017/18:SoU9). Socialutskottet välkomnade bl.a. utredningen Samordnad utveckling för en god och nära vård (dir. 2017:24 och dir. 2017:97) som utifrån förslagen i utredningen Effektiv vård (SOU 2016:2) ska stödja landstingen, berörda myndigheter och organisationer i arbetet med att samordnat utveckla en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2019. När det gäller förlossningsvården välkomnade socialutskottet att regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) under de senaste åren träffat överenskommelser om en förbättrad förlossningsvård och kvinnors hälsa bl.a. i fråga om ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården.

Socialutskottet behandlade under våren 2018 även ett lagförslag från regeringen om att landstingen ska organisera hälso- och sjukvårdsverksamheten så att vården kan ges nära befolkningen (prop. 2017/18:83, bet. 2017/18:SoU22). I sitt betänkande med anledning av propositionen anförde socialutskottet bl.a. att man delade regeringens bedömning att en förflyttning borde ske från dagens sjukhusunga hälso- och sjukvård till en förstärkt första linjens hälso- och sjukvård, dvs. till primärvården, och utskottet välkomnade förslaget att landstingen ska organisera hälso- och sjukvårdsverksamheten så att vården kan ges nära befolkningen. I samma ärende föreslog socialutskottet även att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkanden om att regeringen borde ta initiativ till att skapa en samlad definition av primärvårdens uppdrag och funktion i syfte att stärka patientens tillgång till en jämlik primärvård oavsett var i landet patienten bor och återkomma till riksdagen med förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget.

Utskottets ställningstagande

I flera av motionerna i detta avsnitt framhålls att alla Sveriges regioner ska få möjlighet att utvecklas och att det ska finnas förutsättningar att leva och arbeta i alla delar av landet. Utskottet vill med anledning av dessa motioner inledningsvis påminna om det mål som riksdagen fastställt för den regionala tillväxtpolitiken om utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet uttalade våren 2017 (bet. 2016/17:NU16)

att det krävs insatser på många olika områden och en aktiv och modern regionalpolitik där det regionala perspektivet synliggörs för att nå detta mål. Genom att se till de skillnader som finns när det gäller möjligheter och utmaningar i olika regioner skapas förutsättningar för utveckling och tillväxt i hela landet. Politiken måste vidare enligt utskottet vara ett effektivt verktyg för en rättvis, inkluderande och hållbar utveckling i Sveriges alla regioner, såväl i gles- och landsbygder som i storstäder. Utskottet framhöll att politiken på så vis kan möta vår tids stora samhällsutmaningar som är kopplade till demografi, globalisering, klimat och energi. Utskottet står fast vid sin tidigare bedömning av behovet av en aktiv och effektiv regional tillväxtpolitik som kommer hela landet till del.

När det gäller förslaget som presenteras i motion 2018/19:2781 (M) om att myndigheter som fördelar företagsstöd bör formulera mål för sina program som är tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara vill utskottet påminna om det tillkännagivande som riksdagen gjorde till regeringen våren 2018 (bet. 2017/18:NU12). I tillkännagivandet uppmanade riksdagen regeringen att tydliggöra att oberoende effektutvärderingar av statliga stöd till innovation och företagande bör vara normen för stödgivande myndigheter. Utskottet ser fram emot regeringens redovisning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillkännagivandet. När det gäller förslaget i den nyss nämnda motionen om att en utredning med ett särskilt regelförenklingsuppdrag bör tillsättas, erinrar utskottet om att regeringen i landsbygdspropositionen 2018 (prop. 2017/18:179) uppgav att den för att skapa goda villkor för näringslivet oavsett bransch och geografisk placering gett länsstyrelserna och 19 andra statliga myndigheter i uppdrag att följa upp regeringens mål på förenklingsområdet. Utskottet ser även fram emot att ta del av resultatet av detta arbete.

Med anledning av förslaget i motion 2018/19:2163 (M) om myndigheternas ansvar för landsbygdspolitiken och förslaget i motion 2018/19:2735 (KD) om att staten bör ha ett övergripande ansvar för projektmedel till arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser och samordningen av dessa, påminner utskottet om att regeringen i landsbygdspropositionen för att förbättra den nationella samordningen aviserat att den avser att ge lämpliga myndigheter i uppdrag att verka för ett mer samordnat agerande bland statliga aktörer.

När det gäller motion 2018/19:155 (SD) om vikten av hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner vill utskottet vidare påminna om riksdagens beslut våren 2018 om ett övergripande mål för landsbygdspolitiken (bet. 2017/18:NU19). Målet är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. I landsbygdspropositionen aviserade regeringen också 2018 ett antal insatser som den avser att genomföra i syfte att målet för landsbygdspolitiken ska nås.

Vad gäller förslaget i motion 2018/19:2425 (C) om att en utredning bör genomföras om hur staten ska säkerställa likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner som t.ex. sjukvård erinrar utskottet om att

riksdagen våren 2018 (bet. 2017/18:SoU22) beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att den borde ta initiativ till att skapa en samlad definition av primärvårdens uppdrag och funktion i syfte att stärka patientens tillgång till en jämlik primärvård oavsett var i landet patienten bor. Utskottet ser fram emot att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillkännagivandet.

När det gäller förslaget i motion 2018/19:2735 (KD) om att validering av praktisk kompetens hos personer som står till arbetsmarknadens förfogande i högre grad bör användas i de regionala kompetensplattformarna vill utskottet peka på det regeringsuppdrag Tillväxtverket fick våren 2018 att i samverkan med aktörer med regionalt utvecklingsansvar stärka integrationsperspektivet i det regionala arbetet med kompetensförsörjning. I genomförandet ska bl.a. särskild hänsyn tas till hur nyanlända kvinnors kompetens kan tas till vara för att möta arbetslivets behov av kompetens på både kort och lång sikt.

Sammanfattningsvis bedömer utskottet att en strategisk och aktiv regionalpolitik är centralt för att människor ska kunna bo och verka i alla delar av landet och för att Sverige ska utvecklas i positiv riktning. Utskottet har därmed ingen annan uppfattning än den som uttrycks i flera av de aktuella motionerna. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av de insatser som regeringen aviserat bl.a. i landsbygdspropositionen samt regeringens åtgärder med anledning av de tillkännagivanden som riksdagen tidigare gjort avseende flera av de frågor som tas upp i flera av motionerna som behandlas i avsnittet.

Mot bakgrund av det pågående och aviserade arbetet ser utskottet inte något skäl för riksdagen att rikta några tillkännagivanden till regeringen enligt det som föreslås i de aktuella motionerna. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Utvecklingen i vissa län och regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i avsnittet med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Motionerna

De motioner som berör åtgärder i specifika län eller regioner finns förtecknade i en tabell i bilaga 2.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet har flera gånger, senast våren 2018, behandlat motioner där åtgärder och insatser för specifika delar av landet begärts (bet. 2017/18:NU19). Utgångspunkten i utskottets prövning av motioner av detta slag har sedan hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet har framhållit (bet. 2016/17:NU16) sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa geografiska områden. Samtidigt har utskottets principiella uppfattning varit att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Motionsyrkanden som handlat om specifika regioner eller län har med utgångspunkt i dessa principer avstyrkts.

Utskottet har i detta sammanhang emellertid enligt de principer som riksdagen sedan tidigare fastställt uttalat att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen (bet. 2017/18:NU19).

Utskottets ställningstagande

Som redogjorts för i det föregående har utgångspunkten i utskottets prövning av motioner som handlar om utvecklingen i särskilda län eller regioner sedan hösten 2007 varit det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Utskottet har återkommande framhållit sin förståelse för att enskilda ledamöter vill uppmärksamma problem eller framgångsrika insatser i vissa specifika geografiska områden. Samtidigt har utskottets principiella hållning varit att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter.

Sammantaget ser utskottet inte något skäl att i nuläget frångå sin principiella hållning när det gäller de aktuella förslagen och avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden som redovisas i bilaga 2.

Reservationer

1. Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (M, C)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M) och Peter Helander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 17 och

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,

2018/19:1347 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,

2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15 och

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65.

Ställningstagande

Tillgången till kommersiell service är en nödvändig förutsättning för livskraftiga samhällen. Det handlar om att ge den lokala lanthandlaren eller bensinmacken i byn förutsättningar att kunna finnas kvar och ge bra service. Just den lokala servicen är ofta en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera. Vi delar därför uppfattningen som förs fram i motionerna 2018/19:2425 (C) och 2018/19:2781 (M) att det bör bli enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag.

Möjligheten att erbjuda flera typer av service är viktig för handlarna, både för att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre sårbar. Det kan exempelvis handla om att vara ombud för post, paketförmedling, apotek, spel och systembolag. Statliga bolag såsom Apoteket, Systembolaget, Svenska Spel och Postnord bör mot denna bakgrund få tydliga uppdrag att genomlysna sina villkor för att identifiera och ändra sådana villkor som i onödan gör det svårt för lanthandlare och andra verksamheter i glest befolkade delar av landet att bli ombud. På så sätt kan serviceutbudet på landsbygden öka. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att regeringen bör utreda frågan om hur lanthandlare lättare ska kunna bli ombud för olika statliga bolag. Därmed tillstyrks de nämnda motionerna i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. **Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (SD)**

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9 och avslår motionerna

2018/19:1347 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 17,

2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C),

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 och

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

I dag är många mindre samhällen åderlåtna på samhällsservice genom nedlagda skolor, butiker och lanthandlare. När sådana institutioner får stryka på foten tenderar detta att leda till utflyttning. Läggs en skola ned leder det i förlängningen till att lanthandeln får sämre kundunderlag, och läggs lanthandeln ned försämras elevunderlaget på skolan. Detta går hand i hand. I likhet med vad som anförs i motion 2018/19:1292 (SD) anser vi att regeringen bör utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare utanför kommunernas centralorter för de olika servicetjänster många lanthandlare måste erbjuda för att kunna överleva.

Därmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. **Kommersiell och offentlig service, punkt 2 (KD)**

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15 och
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 och
avslår motionerna
2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 9,
2018/19:1347 av Jan R Andersson (M) yrkande 1,
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 17,
2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C) och
2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

En av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare. Rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell, ger fler den praktiska möjligheten att bo kvar på landet – eller att flytta dit. Upprätthållandet av en grundläggande servicenivå över hela landet är viktigt för att människor ska känna sig trygga och för att livet utanför tätorterna ska fungera. Grundläggande offentlig service ska vara lättillgänglig för alla i landet. Ett bra sätt att åstadkomma detta är att upprätta s.k. servicecenter i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsorts-samhällena. Det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det offentliga – den möjligheten borde fler få upp ögonen för. På detta sätt kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med detta har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela, men inte minst kommuner och även regioner måste se dessa möjligheter och ta vara på dem. Jag delar uppfattningen som uttrycks i motionerna 2018/19:2735 (KD) och 2018/19:2736 (KD) att regelverken behöver ses över för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god både offentlig och kommersiell service i hela landet.

Därmed tillstyrks de nämnda motionerna i berörda delar. Övriga motions-yrkanden avstyrks.

4. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 16 och
avslår motionerna
2018/19:811 av Jörgen Berglund (M),
2018/19:1920 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2018/19:2164 av Saila Quicklund (M),
2018/19:2177 av Saila Quicklund (M),
2018/19:2487 av Per Åsling (C) yrkande 1,
2018/19:2698 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 5 och
2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 12.

Ställningstagande

I dag finns det bygdemedel som ersätter de bygder ekonomiskt som påverkats av utbyggnaden av vattenkraft. Ersättningen regleras i lag och innebär att den som har tillstånd till vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift. Dessa medel ska i första hand ersätta de kostnader som uppstått för att förebygga eller ersätta skador från vattenverksamheten. Återstående medel fördelas sedan av länsstyrelsen och kan användas till både lån och bidrag som främjar det lokala näringslivet eller service i bygden.

Motsvarande bygdemedel för vindkraften finns inte reglerat i lag, men förekommer i dag på frivillig basis runt om i landet som en ersättning till de intressenter som är berörda av vindkraftsetableringar utan att vara markägare. Avsaknaden av ett tydligt regelverk har utmynnat i en mängd olika lokala varianter av bygdepeng vid vindkraftsetableringar, där även ersättningsnivåerna kan skilja sig åt på ett betydande sätt.

För att öka rättvisan mellan olika bygder vid en vindkraftsetablering anser vi i likhet med motion 2018/19:169 (SD) att bygdemedel för vindkraften bör hanteras på samma sätt som för vattenkraften och regleras i lag. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften. Med detta tillstyrks nyss nämnda motion i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

5. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 (C)

av Helena Lindahl (C) och Peter Helander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2698 av Per Åsling m.fl. (C) yrkande 5,

bifaller delvis motionerna

2018/19:2177 av Saila Quicklund (M) och
2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 12 och
avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 16,
2018/19:811 av Jörgen Berglund (M),
2018/19:1920 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C),
2018/19:2164 av Saila Quicklund (M) och
2018/19:2487 av Per Åsling (C) yrkande 1.

Ställningstagande

För oss är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion ska få behålla delar av detta värde. Skattebaser är ett effektivt verktyg för att öka människors inflytande över sin vardag. Därför anser vi att skattepolitiken ska användas som ett tillväxtskapande redskap i hela landet. Detta är en viktig del av skattepolitiken vid en framtida skattereform.

Att använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet kan möjliggöras genom att man regionaliserar fler delar av den statliga fastighetsskatten i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. I likhet med vad som anförs i motion 2018/19:2698 (C) anser vi att man bör utreda hur ett antal skattebaser skulle kunna regionaliseras, så att regionerna får behålla en större andel av de värden som skapas hos dem. Ett första steg är att regionalisera fastighetsskatten på vatten- och vindkraftverk.

Riksdagen bör mot denna bakgrund göra ett tillkännagivande till regeringen om att den vid en större översyn av skattesystemet ska utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras. Därmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del. Liknande uppfattningar som de vi gett uttryck för här återfinns även i motionerna 2018/19:2177 (M) och 2018/19:2732 (MP). I den mån dessa sammanfaller med det vi har anfört kan de anses tillgodosedda och tillstyrks därmed delvis. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

6. Återföring av medel från vatten- och vindkraft, punkt 3 – motiveringen (V)

av Birger Lahti (V).

Ställningstagande

Jag anser att regioner som bidrar med värdefull produktion av t.ex. vattenkraft ska få behålla delar av detta värde. Det är viktigt för att främja

landsbygdsutvecklingen. Trots att vattenkraften genererar enorma summor kommer endast en mycket liten andel av överskottet från vattenkraftsproduktionen kommunerna till del. Regeringen har i och med den energipolitiska överenskommelsen valt att sänka fastighetsskatten på vattenkraft samtidigt som man inte har någon annan lösning på hur man ska kunna återföra medel till kommunerna utöver den s.k. närområdesersättningen (även kallad bygdepeng). Norge har valt en annan modell där kommunerna får en betydligt högre ersättning för de negativa konsekvenserna av utbyggnaden av vattenkraften. Jag vill att möjligheterna att införa en liknande modell i Sverige bör ses över framöver så att en större del av kraftbolagens vinster kan återföras till de kommuner där vattenkraften produceras.

Jag vill även att en motsvarande lagstadgad närområdesersättning, en bygdepeng, framöver införs för vindkraften. Ersättningen som vindkraftsbolagen därmed skulle komma att behöva betala kan t.ex. användas till att förbättra och rusta upp lokaler i samhällen där vindkraften produceras. Redan i dag har det på olika håll efter krav från kommuner uppstått en frivillig närområdesersättning. En reglering behövs dock för att alla berörda kommuner ska få ersättning.

Jag anser även att mineralavgiften bör höjas och att pengarna bör avsättas i en fond där huvuddelen av pengarna återförs till de regioner där gruvorna finns för att bl.a. finansiera utbildning, bostadsbyggande och samhällsservice. Det är rimligt att gruvbolagen samt vattenkraft- och vindkraftsbolagen bidrar till de samhällen de verkar i. Jag och Vänsterpartiet avser därför att framöver återkomma med förslag till riksdagen i enlighet med ovan beskrivna inriktning. Jag anser dock inte att riksdagen i nuläget bör göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av de här aktuella motionerna. De bör följaktligen avslås.

7. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (M)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4 samt avslår motionerna

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,

2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Sätherberg (båda S) yrkande 1,

2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),
2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
2018/19:1734 av Edward Riedl (M),
2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),
2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,
2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),
2018/19:2163 av Saila Quicklund (M),
2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13,
2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6 samt
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Vi anser att politiken måste verka för att hela Sverige ska leva och för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter måste tas till vara, och människor och företag ska ges möjlighet att växa och utvecklas.

Vi menar dock att myndigheters agerande och regelkrångel många gånger försvårar boende och företagande på landsbygden. Det behövs mindre regelkrångel för att underlätta för landsbygdens företag att växa och för att göra det enklare att leva på landsbygden. Vi anser därför i likhet med vad som anförs i motion 2018/19:2781 (M) att en utredning bör tillsättas med ett särskilt regelförenklingsuppdrag i syfte att skapa bättre förutsättningar för människor och företag att leva och verka på landsbygden.

I likhet med vad som anförs i den nyss nämnda motionen menar vi också att Sverige på EU-nivå bör verka för att regelverket för de olika bidragsprogram som finns blir så tydligt som möjligt och att stöden som ges ska inriktas på att de verksamheter som startar ska kunna bära sig själva. Det är också viktigt att de programunderlag som ska användas nationellt görs så användarvänliga som möjligt och bygger på mål och mätbarhet. På nationell nivå ska Sverige verka för att skapa programstrukturer som genererar bärkraftiga verksamheter lokalt och regionalt och som går i takt med tiden. Riksdagen bör därför rikta ett tillkännagivande till regeringen om att de olika företagsstöden bör renodlas och förtydligas. Vidare anser vi att olika former av företagsstöd måste prövas utifrån den samhällsnytta de bidrar med. Mot den bakgrunden är det angeläget att stödgivande myndigheter formulerar mål för de olika program som genomförs. Dessa mål bör vara tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara. Även detta är något vi anser att riksdagen bör tillkänna för regeringen.

Sammanfattningsvis innebär det som anförts ovan att vi tillstyrker motion 2018/19:2781 (M) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

8. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,

2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Sätherberg (båda S) yrkande 1,

2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),

2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2018/19:1734 av Edward Riedl (M),

2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),

2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),

2018/19:2163 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13,

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23 och

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Vi ser positivt på landsbygdens möjligheter. Samtidigt kan man inte blunda för de stora utmaningar som finns, inte minst vad gäller avfolkning och ofrivillig urbanisering. 1,4 miljoner svenskar bor och verkar på landsbygden på olika sätt. De möjliggör en stark handelsbalans för Sverige genom sitt värv inom t.ex. skogs-, gruv- och metallindustrierna. För befolkningen på landsbygden skulle en ökad turism ha en positiv inverkan på såväl sysselsättning som förutsättningarna att kunna bo kvar och fortsätta verka i sitt närområde. Detta skulle också motverka ett ensidigt och sårbart näringsliv genom att arbetsmarknaden skulle bli mer differentierad. God infrastruktur

vad gäller såväl fysiska transporter som snabb och stabil internetuppkoppling är vidare viktiga förutsättningar för regional tillväxt.

Vi instämmer i det som anförs i motion 2018/19:155 (SD) om att staten bör ha en aktiv roll vad gäller att främja förutsättningarna för regional tillväxt samtidigt som det kan finnas ett ömsesidigt positivt samspel mellan det offentliga och det privata. Utmaningen, anser vi, ligger inte i att fördela en kaka utan i att få den att växa. Skapandet av en uthållig och bärkraftig tillväxt fordrar teknologiska landvinningar. Olika statliga styrmedel såsom regleringar, skatter och subventioner kan mildra vissa problem på kort sikt men inte lösa de stora utmaningarna på längre sikt. Vi menar i likhet med det som framförs i motionen att målsättningen ska vara att skapa förutsättningar för en kraftig men hållbar tillväxt för företag och medborgare som väljer att bo och verka i landets glesbefolkade regioner på liknande villkor som i landets mer tätbefolkade delar. Det som vi här har anfört om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner anser vi att riksdagen bör ge regeringen till känna som sin mening.

Vidare vill vi i detta sammanhang även lyfta de problem som vi ser med transportbidraget. Transportbidraget är ett regionalpolitiskt stöd och omfattar stödområdet Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands respektive Väster-norrlands län. Stödet ska kompensera för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad inom stödområdets näringsliv. Stödet har dock under vissa år haft ett större anslag än vad som har behövts för att täcka de ansökningar som har kommit in. Enligt Tillväxtverket finns det olika delförklaringar till att allt färre söker detta bidrag. Det beror bl.a. på att företag flyttar eller lägger ned och att det finns företag som inte är medvetna om att de kan ansöka om stödet. I den mån företag inom stödområdet flyttar söderut inom Sverige menar vi att det är en tydlig indikation på att transportbidraget inte fullt ut fyller sitt syfte och kan betraktas som för lågt. Vi ställer oss därför bakom det som anförs i motion 2018/19:155 (SD) om att Tillväxtverket behöver öka informationsspridningen till näringslivet inom de berörda stödområdena om möjligheterna att få transportbidraget. Även detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Sammanfattningsvis tillstyrker vi motion 2018/19:155 (SD) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

9. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (C)

av Helena Lindahl (C) och Peter Helander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13 och avslår motionerna

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,

2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Sätherberg (båda S) yrkande 1,

2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),

2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2018/19:1734 av Edward Riedl (M),

2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),

2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),

2018/19:2163 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23 och

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Vi vill att människor ska kunna bo och leva i hela Sverige. I likhet med det som anförs i motion 2018/19:2425 (C) anser vi att människor ska ha rätt att få samma stöd och service oavsett var i landet de bor. Därför finns ett utjämningsystem som ska se till att det blir mer rättvist. Det ska inte spela någon roll om en kommun är liten eller stor, eller om många flyttar därifrån. Enligt vår uppfattning har staten ett ansvar för att grundläggande funktioner ska finnas. I många delar av landet är det dock problem med att upprätthålla grundläggande funktioner. Sjukvård är ett exempel på ett samhällsansvar som måste fungera.

Vi anser därför i likhet med vad som anförs i motion 2018/19:2425 (C) att riksdagen genom ett tillkännagivande ska tydliggöra för regeringen att en statlig utredning bör tillsättas som ser över hur staten ska säkerställa att det finns likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner som exempelvis sjukvård. Därmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

10. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6 samt

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23 och avslår motionerna

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,

2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S) yrkande 1,

2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),

2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,

2018/19:1734 av Edward Riedl (M),

2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),

2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),

2018/19:2163 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13 och

2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger oss att kompensera producenter för de högre krav som Sverige ställer i förhållande till vad gemenskapslagstiftningen kräver. Liksom anförs i motion 2018/19:2736 (KD) menar jag att hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras och bl.a. ta hänsyn till de naturgivna olikheter som finns i olika delar av Sverige. Jag anser därför i likhet med det som anförs i motionen att riksdagen bör tillkännage för regeringen att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

Staten behöver vidare ta ett övergripande ansvar för och bättre samordna stödet från t.ex. Tillväxtverket och EU-fonderna. I likhet med det som anförs i motion 2018/19:2735 (KD) menar jag att en nationell samordning behövs för

att säkerställa att projektmedlen för arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser inte motverkar varandra. Riksdagen bör därför göra ett tillkännagivande till regeringen om att staten bör ha ett övergripande ansvar för projektmedel till arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser och den nationella samordningen av dessa.

Oavsett var man bor och lever i Sverige ska varje invånare kunna känna hopp för sin framtid och kunna se sin egen och omgivningens potential att skapa en värdig tillvaro med egen försörjning. I likhet med det som anförs i motion 2018/19:2735 (KD) menar jag därför att validering av praktisk kompetens, inte enbart akademisk, är mycket betydelsefull. Arbetet med att få till snabb och effektiv validering är eftersatt, och flera regeringar bär ansvaret för att så lite har gjorts. Jag menar att det nu krävs krafttag för att få valideringen att fungera och anser därför att riksdagen ska tillkännage för regeringen att de regionala kompetensplattformarna i högre grad bör använda validering av praktisk kompetens hos personer som står till arbetsmarknadens förfogande.

Sammanfattningsvis tillstyrker jag motionerna 2018/19:2735 (KD) och 2018/19:2736 (KD) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

11. Vissa övriga frågor om regional tillväxt, punkt 4 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna
2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
2018/19:589 av Lotta Finstorp (M),
2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 1,
2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Sätherberg (båda S) yrkande 1,
2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S),
2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2,
2018/19:1734 av Edward Riedl (M),
2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S),
2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S),
2018/19:2163 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13,
2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 2 och 6,
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 23 och
2018/19:2781 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Utgångspunkten för mig är att värna människors makt över sin egen situation och deras möjlighet att skapa sin egen framtid. Sverige liksom stora delar av övriga världen har under lång tid upplevt att allt fler människor söker sig till städerna. Jag menar att urbanisering i grunden bygger på människors fria val. Samtidigt finns skillnader i förutsättningarna mellan att bo i en stad och på landsbygden t.ex. vad gäller arbetsmarknadens struktur och möjligheten att få ett arbete. För att människor själva ska kunna påverka sin situation behöver det därför också finnas förutsättningar att bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter för dem som vill det.

Liksom vad som anförs i motion 2018/19:2058 (L) vill jag att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Det är företagande och ekonomisk utveckling som är grunden för vårt välstånd. Därför måste människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas. För att möjliggöra detta behövs insatser i form av ett generellt förbättrat företagsklimat med sänkta skatter och mindre byråkrati som gynnar alla företag, inte minst företag i glesbygd.

Jag menar i likhet med det som anförs i den nämnda motionen att insatserna på nationell nivå för jobb och utbildning och för ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Bland annat behövs insatser som stimulerar landsbygdens företagsutveckling. Den svenska livsmedelsproduktionen skulle t.ex. med en mer företagsvänlig politik ha goda förutsättningar att utvecklas om det svenska jordbrukets fördelar bättre togs till vara. Insatser behövs även inom andra områden. Många branscher lider t.ex. av kompetensbrist, och för att säkra kompetensförsörjning behövs satsningar på bl.a. vuxenutbildning och yrkeshögskolan som är kopplade till den regionala arbetsmarknaden.

Jag menar att det är viktigt att på olika sätt främja möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet och att riksdagen därför ska göra ett tillkännagivande till regeringen om det som jag anfört ovan om detta. Sammanfattningsvis tillstyrker jag därmed motion 2018/19:2058 (L) i berörd del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Särskilt yttrande

Lokalisering och organisering av statliga myndigheter, punkt 1 (C)

Helena Lindahl (C) och Peter Helander (C) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom utskottets ställningstagande att avstyrka förslag om lokalisering och organisering av statliga myndigheter som företrädare för Centerpartiet har lagt fram i motioner. Vi vill i detta särskilda yttrande redogöra för skälet till det.

Centerpartiet har som tidigare nämnts slutit en sakpolitisk överenskommelse med Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet. I överenskommelsen anges bl.a. att inga nya myndigheter ska lokaliseras till Stockholm under mandatperioden. Vi står givetvis bakom den politik som företrädare för Centerpartiet här lagt fram i motioner och som hanteras i detta avsnitt, men kan samtidigt konstatera att förslagen överensstämmer med de åtgärder som presenteras i den nyss nämnda sakpolitiska överenskommelsen.

Av detta skäl väljer vi att inte tillstyrka motionerna 2018/19:2425 (C) och 2018/19:2694 (C) i aktuella delar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:155 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbar tillväxt för företag och medborgare i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om transportbidrag och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en reglerad bygdepeng för vindkraften och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:485 av Robert Hannah m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att nya myndigheter placeras i en annan storstadsregion än Stockholm i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:589 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av hur de statliga regionala utvecklingsmedlen fördelas mellan länen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:810 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lokaliseringen av statliga företag och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:811 av Jörgen Berglund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:835 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Halland och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om industrins regionala betydelse och vikten av en hållbar och konkurrenskraftig industri i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1035 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta nästa steg i utvecklingen av landsbygdspolitiken genom att rikta stöd till de minsta kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1036 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att omlokalisera statliga myndigheter och beakta de län som har en låg lokaliseringkvot och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1062 av Maria Strömkvist och Roza Güclü Hedín (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omlokaliseringar av statliga jobb och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1063 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för arbetstillfällen på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1065 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om decentralisering för fler jobb och ökad tillväxt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1292 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1313 av Heléne Björklund och Magnus Manhammar (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga omlokalisering av myndigheter till Blekinge och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1333 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se företagandets villkor och förutsättningar som grunden för tillväxt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1347 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur informationen om och koordineringen av landsbygdsstöd till kommersiell service på landsbygden kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1446 av Carl-Oskar Bohlin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en redogörelse för hur man tänker säkerställa att inte fler statliga jobb flyttas från mindre orter i Sverige till storstadsregionerna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1734 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ekonomiska frizoner i glesbygdsområden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1782 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förändra tilldelningen av regionala utvecklingsmedel och bättre anpassa dem utifrån Sverige i dag och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1784 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statens regionalpolitiska ansvar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1799 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av likvärdiga villkor för livet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1809 av Aylin Fazelian m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att driva en jämlikhetspolitik som skapar lika förutsättningar för alla människor oavsett socioekonomiska förutsättningar, bostadsort eller bakgrund och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1920 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda kommuner/regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1925 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skogsnäringen i Värmland och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1933 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om vissa omlokaliserade myndigheter ska få ett speciellt ansvar för att främja regionala forsknings- och utvecklingsmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1955 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den skånska landsbygden som bostadsort och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1959 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka arbetsmarknaden i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja möjligheten att bo, leva och driva företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2104 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett större grepp kring små glesbygdskommuners förutsättningar och utvecklingskraft och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2163 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2164 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur medel från vattenkraftsproduktionen kan komma de kommuner och regioner där produktionen sker till del och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2177 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar tillfalla kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2348 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utvecklingsstrategi för att värna Vättern och utveckla Vätterbygden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur staten ska säkerställa likvärdiga förutsättningar i hela landet för grundläggande funktioner såsom exempelvis sjukvård och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lanthandlare lättare ska kunna bli ombud för statliga tjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ut- och omlokalisering av statliga jobb bör placeras utanför storstadsregionerna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2486 av Per Åsling (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2487 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett system för vattenkraftsåterbäring ska utarbetas samt att ekonomiska resurser ska stanna i regioner och kommuner där värdena skapas och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny- och omlokalisering av myndigheter bör förläggas till länet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid införande av Landsbygdskommitténs förslag om nya stödområdesgränser inkludera hela Jämtlands län exklusive centralorterna Östersund och Frösön och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2495 av Per Åsling och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av förutsättningarna för att inrätta en servicegaranti i hela landet som ger varje medborgare i Sverige en fungerande grundläggande service på ett rimligt avstånd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2530 av Per Åsling och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokalisering av statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2575 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att samordna besöksnäringens behov i Stockholm och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbättrat företagsklimat i Stockholm och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2576 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att samordna besöksnäringens behov i Stockholm och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbättrat företagsklimat i Stockholm och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2687 av Mats Wiking m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka besöksnäringens utveckling i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2694 av Helena Lindahl m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det regionala ansvaret hos statliga bolag och myndigheter kan tydliggöras och stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2698 av Per Åsling m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en större översyn av skattesystemet utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan regionaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att återföra fastighetsskatten från vind- och vattenkraft till de kommuner där den produceras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2735 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att validering av praktisk kompetens hos personer som står till arbetsmarknadens förfogande bör användas i högre grad i de regionala kompetensplattformarna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ha ett övergripande ansvar för, och nationell samordning av, projektmedel gällande arbetsmarknads- och företagsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra samverkan mellan offentliga aktörer och marknadsaktörer för att nå god både offentlig och kommersiell service och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2781 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de olika företagsstöden bör renodlas och förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företagsstödigivande myndigheter bör formulera mål för sina program

som är tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare för lanthandlare att bli ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med ett särskilt regelförenklingsuppdrag för att skapa bättre förutsättningar för människor och företag att leva och verka på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa län och regioner

Län eller region	Motion	Föreslagen åtgärd
Halland	2018/19:835 (S)	Överväga omlokalisering av myndigheter till Halland.
Blekinge	2018/19:1313 (S)	Överväga omlokalisering av myndigheter till Blekinge.
Västsverige	2018/19:1959 (S)	Insatser för att stärka arbetsmarknaden i Västsverige.
Västsverige	2018/19:2687 (S)	Stärka besöksnäringens utveckling i Västsverige.
Värmland	2018/19:1925 (M)	Stärka skogsnäringen i Värmland.
Skåne	2018/19:1955 (M)	Underlätta att bo samt starta och driva företag på den skånska landsbygden (yrkande 3).
Stockholm	2018/19:2575 (M)	Se över möjligheterna att samordna besöksnäringens behov i Stockholm (yrkande 1).
Stockholm	2018/19:2575 (M)	Förbättra företagsklimatet i Stockholm (yrkande 5).
Stockholm	2018/19:2576 (M)	Se över möjligheterna att samordna besöksnäringens behov i Stockholm (yrkande 1).
Stockholm	2018/19:2576 (M)	Förbättra företagsklimatet i Stockholm (yrkande 5).
Vättern och Vätterbygden	2018/19:2348 (C)	Utreda förutsättningarna för en utvecklingsstrategi för att värna Vättern och utveckla Vätterbygden.
Jämtlands län	2018/19:2486 (C)	Åtgärder för att förbättra förutsättningarna för människor och företag att växa och utvecklas i Jämtlands län.
Jämtlands län	2018/19:2487 (C)	Ny- och omlokalisering av myndigheter ska förläggas till Jämtlands län (yrkande 2).
Jämtlands län	2018/19:2487 (C)	Vid införande av Landsbygdskommitténs förslag om nya stödområdesgränser inkludera hela Jämtlands län exklusive centralorterna Östersund och Frösön (yrkande 6).